

Пояснювальна записка
до проекту Постанови Верховної Ради України
«Про перейменування міста Павлоград Павлоградського району
Дніпропетровської області на місто Матвіїв та Павлоградського району
Дніпропетровської області на Матвіївський район»

Відповідно до положень статті 5 Закону України «Про географічні назви» перейменування географічних об'єктів здійснюється у випадках, зокрема, необхідності приведення назви географічного об'єкта у відповідність із вимогами Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» та зі стандартами державної мови.

Перейменування географічних об'єктів, пов'язане з необхідністю приведення назв таких географічних об'єктів у відповідність із вимогами Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» та зі стандартами державної мови, здійснюється у порядку, встановленому Законом України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» (далі - Закон).

Відповідно до пункту 7 статті 8 Закону органам місцевого самоврядування, військовим адміністраціям, військово-цивільним адміністраціям у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом у встановленому законодавством порядку доручено провести консультації з громадськістю та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо перейменування населених пунктів, районів, назви яких містять символіку російської імперської політики або присвячені особам/подіям, визначеним пунктом 6 цієї статті.

6 лютого 2024 року до Комітету надійшла копія рішення Павлоградської міської ради Павлоградського району Дніпропетровської області від 23.01.2024 року №1369-47/VIII «Про перейменування м.Павлоград», яке не містило пропозиції щодо перейменування населеного пункту. Павлоградська міська рада натомість у своєму рішенні зверталася до Верховної Ради України з проханням не перейменовувати місто Павлоград.

29 листопада 2023 року у відповідності до положень частини другої статті 6 Закону Експертною комісією Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону було підготовлено фаховий висновок, яким визначено, що назва міста Павлоград Дніпропетровської області як така, що пов'язана з реалізацією російської колоніальної політики, відповідно до підпункту «є» пункту 4 частини першої статті 2 Закону, належить до символів російської імперської політики.

Пунктом 8 статті 8 Закону встановлено, що Верховна Рада України у тримісячний строк, який обчислюється з дня закінчення строку, визначеного пунктом 7 цієї статті, приймає рішення про перейменування населених пунктів та районів, назви яких містять символіку російської імперської

політики або присвячені особам/подіям, визначеним пунктом 6 цієї статті, з урахуванням пропозицій, поданих органами місцевого самоврядування, військовими адміністраціями населених пунктів, військово-цивільними адміністраціями населених пунктів, Кабінету Міністрів України та рекомендацій центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу. У разі якщо протягом строку, встановленого пунктом 7 цієї статті, пропозиції щодо перейменування населених пунктів та районів, назви яких містять символіку російської імперської політики або присвячені особам/подіям, визначеним пунктом 6 цієї статті, не подані до Верховної Ради України, відповідне рішення про перейменування таких населених пунктів та районів приймається Верховною Радою України на підставі рекомендацій центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу.

З огляду на зазначене, 19 березня 2024 року до Комітету надійшов лист Українського інституту національної пам'яті із рекомендацією перейменувати місто Павлоград Павлоградського району Дніпропетровської області на місто Матвіїв (похідна від історичної назви Матвіївська слобода/Матвіївка).

Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування на своєму засіданні 20 березня 2024 року розглянув питання про перейменування окремих населених пунктів Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької та Чернігівської областей, назви яких містять символіку російської імперської політики або не відповідають стандартам державної мови.

За наслідками розгляду Комітет, зокрема, підтримав рекомендацію Українського інституту національної пам'яті щодо перейменування міста Павлоград Павлоградського району Дніпропетровської області на місто Матвіїв.

На засіданні 10 квітня 2024 року Комітет підтримав перейменування Павлоградського району Дніпропетровської області на Матвіївський район. Також на цьому засіданні народними депутатами України, членами Комітету було підтримано пропозицію щодо звернення до Українського інституту національної пам'яті стосовно надання інформації про історичне походження назв окремих міст, питання щодо перейменування яких викликало значні суспільні дискусії, зокрема щодо назви міста Павлоград.

У відповідь на вищевказане звернення 24 квітня 2024 року до Комітету надійшов лист Українського інституту національної пам'яті щодо історичного походження назви міста Павлоград Павлоградського району Дніпропетровської області. Інститут відзначив, що територія, на якій наприкінці XVIII ст. з'явилося місто Павлоград, упродовж 1734-1775 років входила до складу Самарської паланки Нової Січі. У 1770 році неподалік

козацького перевозу через р. Вовча запорозький військовий старшина Матвій Хижняк заснував зимівник, який дав початок Матвіївським хуторам і слободі Матвіївка. Після утворення 1775 року Азовської губернії слобода увійшла до її складу і невдовзі була передана у військове відомство – тут розмістили штаб-квартиру Луганського пікінерського полку, а слобода була перейменована у Луганську (Луганське). Після зруйнування Запорозької Січі сюди переселилася значна частина запорожців із Кальміуської паланки. У 1779 році між річками Гніздка, Вовча і Кочерга (притоки Самари) було закладено будівництво укріплення (окопу), який назвали Павлоградом. У 1784 році слобода Луганська була перейменована у Павлоград.

Також Інститут вказав, що на походження назви міста Павлоград від імені Павла Петровича, майбутнього російського імператора Павла I, вказано у підготовленій головним зберігачем Павлоградського історико-краєзнавчого музею Л. Г. Губаревою довідці «Історія Павлограда в цифрах і фактах», яка була опублікована на офіційному сайті Павлоградської міської ради: «У 1770 тут оселився відставний запорожець, військовий старшина Матвій Хижняк. Його зимівник за розпорядженням Азовського губернатора став державною військовою слободою Матвіївкою, а незабаром Матвіївка була перейменована в слободу Луганську. У 1784 році вона отримала статус повітового міста і назву – Павлоград – на честь наслідника престолу Павла I».

Всебічно обговоривши питання на засіданнях 20 березня та 10 квітня 2024 року, Комітет ухвалив висновок рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 29 частини першої статті 85 Конституції України, частини третьої статті 138 Регламенту Верховної Ради України, пункту 8 статті 8 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів» перейменувати місто Павлоград Павлоградського району Дніпропетровської області на місто Матвіїв та Павлоградський район Дніпропетровської області на Матвіївський район, прийнявши в цілому відповідний проект Постанови.

